

14. IKASGAIA

ASEGURU KONTRATUA

Laburpena

1. LEGEZKO KONTZEPTUA ETA EZAUGARRIAK
2. KONTRATUAREN EGITURA
 - 2.1 Elementu pertsonalak
 - 2.2 Elementu kausala
 - 2.3 Elementu errealak
 - 2.4 Formazko elementuak
 - 2.5 Iraupena
3. KONTRATUAREN EDUKIA
 - 3.1 Aseguratuaren obligazioak
 - 3.2 Aseguratzaillearen obligazioak
4. KALTEEN AURKAKO ASEGURUA
 - 4.1 Aseguratutako interesa eta kaltearen medeapena
 - 4.2 Aseguratzaille anitzeko kasuak
 - 4.3 Aseguratutako gauzaren transmisioa
 - 4.4 Hipoteka, bahitura eta pribilegiadun hartzekodunen egoera
 - 4.5 Aseguratzaillearen subrogazioa
 - 4.6 Berrasegurua
5. PERTSONEN GAINEKO ASEGURUA
 - 5.1 Ezaugarri orokorrak
 - 5.2 Bizitza-asegurua
 - 5.3 Istripu-asegurua
 - 5.4 Gaixotasun-asegurua edo osasun-asegurua

1. LEGEZKO KONTZEPTUA ETA EZAUGARRIAK

Pertsona eta ondasunen inguruan arrisku ugari egon daiteke. Arrisku horiek ekiditeko edota beren efektu kaltegarriak gutxitzeko sortu zen kontratu hau. Honen bidez, arriskua pairatzen duenak beste pertsona edo erakunde batzuei transmititzen die haren efektuak. Arriskuaren transferentzia hau bideratzeko bi

modu daude: aseguru mutualista eta primadun aseguruak. Aseguru mutualistaren kasuan, arrisku berbera pairatzen duten pertsonak elkartu egiten dira, ekarpenak egiten dituzte eta baten batek ezbeharra izanez gero guztien ekarpenekin ordainduko da kaltea. Primadun aseguruan pertsona edo erakunde batek prima kobratzearen truke arriskua bere gain hartzen du.

Edozein kasutan, enpresa espezialduak egiten dituzte aseguruak. Kontratu hau lehen bi Kodetan arautzen zen (KZ 1791-1797 art. eta MK 380-438 art.), baina 1980 geroztik lege berezi bat dauka: *Ley 50/1980, de 8 de octubre, del contrato de seguro* (LCS). Lege honek Europar Batasuneko Direktibak aintzat hartzen ditu eta izaera inperatiboa du, batez ere aseguratuaren aldeko neurriak ezartzen ditu.

Kontratu honen helburua da ezbehar batek aseguratuari sortutako kalteak eta horren ondorio ekonomikoa aseguratzailerak pairatzea, edo beste era batera esanda, aseguratuak jasaten duen kaltea indemnitazioa ordainduaz konpontzea. Aseguru kontratuaren bitartez, aseguratzailerak prima bat kobratzen dio aseguratuari eta ordainean, estalduraren objektu den arriskuzko gertakaria jazo ezker, hari indemnitatzeko obligazioa hartzen du, itundutako muga batzuren barruan. Ordainketa hau izan daiteke kapital bat, errenta bat edota bestelako prestazioren bat (LCS 1 art.).

Kontratuaren ezaugarriak honako hauek dira:

- Aldebikoa da (sinalagmatikoa), obligazioak sortzen ditu alde birentzat.
- Kostubidezkoa da, bi alderdiek dute ondartear etekinen bat eskuratzeko helburua.
- Iraupenekoa da, oro har ez da agortzen prestazio bakarra egitean, elkarren segidako prestazioak ditu berekin.
- Aleatorioa da, aseguratzailerak prestazioa eman beharko du gertakaria jazotakoan baina ez daki hori noiz izango den.
- Atsekimenduzkoa da, aseguratzailerak ezarritako baldintza orokor batzuk onartzen ditu aseguratuak. Masan egindako kontratuak izaten dira.

Aseguru-kontratuaren legean bi aseguru-mota nagusi bereizten dira: kalteen aurkako aseguruak eta pertsonen gaineko aseguruak.

2. ASEGURU-KONTRATUAREN EGITURA

Aseguru-kontratuak baditu zenbait elementu funtsezkoak. Oinarrian arriskua dago, hau da, aseguru egiten duen subjektuarentzat ekonomikoki ezezkorra den gertakaria. Kontratu honen bidez arrisku hori transferitu (besterenganatu) egiten da, pairatzen duen subjektuarengandik beste norbaitengana, enpresa espezialdu batengana, eta arriskua pertsona multzo baten artean banatzen da, zenbait oinarri tekniko kalkulu matematikoen bitartez aplikatuaz. Segidan kontratuaren egitura juridikoa aztertuko dugu.

2.1. Elementu pertsonalak

Aseguru-kontratuko bi alderdiak dira aseguratzailea (*asegurador*) eta aseguru-hartzailea (*tomador*). Baina horiez gain beste subjektu batzuk ere badira kontratu honen inguruan, alegia, aseguratu eta onuraduna.

Aseguratzailea da arriskua pairatzeko obligazioa eta gerataera kaltegarria jazotakoan indemnizazioa ordaintzeko obligazioa hartzen duena, beti ere prezio baten truke. Aseguratzaileek forma juridiko zehatz bat hartu behar dute (S.A., mutua, kooperatiba edota gizarte prebisioko mutualitatea), Ekonomia eta Ogasun Ministeritzako baimena eskuratu eta Aseguru Erakundearen Erregistro berezian inskribatu. Beren eraentzarako lege berezi bat eman zen: *Ley 30/1995, de 8 de noviembre, de ordenación y supervisión de los seguros privados*, zenbait aldaketa izan dituena. Bertan arautzen dira aseguratzaileen ukanbeharrak. Estatuko administrazioaren kontrola ezartzen zaie, bai ondaretar baliabideen inguruan (bermezko fondoa, kaudimenezko margena) bai eta beren jarduera burutzeko baldintzen inguruan (polizak, primak). Ukanbeharrak betetzen ez dituen aseguru-kontratuaren deuseztasuna aurrikusten du legeak baina, kasu horretan, indemnizatzeko obligazioa solidarioa izango da erakundearentzat eta administratzaileentzat. Azkenik, argitu beharra dago aseguru-agenteak edo artekariak kontratua egiterakoan present egon arren, ez direla kontrako partaide. Beraiei dagokie kontratu aurreko zenbait funtzio (ad. kontratua prestatzea) eta baita kontratu ondoko batzuk ere (ad. ezbeharra gertatutakoan asistentzia kudeatzea) baina ez dira kontratuko subjektu. Horien eraentzarako lege berezia da: *Ley 26/2006, de 17 de julio, de mediación de seguros y reaseguros privados*.

Aseguratua da aseguruaren objektua den interesaren titularra, hau da, bera da arriskuaren mehatxua jasaten duen pertsona eta, aseguruaren bitartez, estaldura (babesa) bilatzen duena.

Hartzailea da aseguratzailerarekin kontratu egiten duena, hau da, poliza sinatzen duena. Honek jardun dezake bere izenean, orduan bera da hartzailea aseguratu (7.1 art. besterik esaten ez bada, bere izenean ari dela uste izango da), edota besteren izenean. Berari dagokio prima ordaintzea eta, azken finean, bera da aseguratzaileretik obligatuta dagoena (salbuespenezko kasu batzutan aseguratuak obligazioen batzuei bete beharko ditu). Dena den, obligazio horiek aseguratuak bete ezker, konplimendua baliozkoa izango litzateke. Aldiz, kontratutik eratorritako eskubideak aseguratuari dagozkio edota, bere kasuan, onuradunari.

Onuraduna da, indemnizazioaren ordainketaren hartzekoduna, kobratzeko legitimatua dagoena. Izan daiteke aseguratu bera (hartzailea izan ala ez) edota aseguru-kontratuan izendatutako hirugarren bat (Ad. etxebizitza erosteko maileagua eskuratzearekin batera bizitza-aseguru egiten dugu bankua onuradun izendatuaz) (Ad. Erantzukizun zibileko aseguruaren kasuan kaltetutako hirugarren izango da onuraduna)

2.2. Elementu kausala

Arriskua da aseguru-kontratuaren kausa. Kontratua egiten da gertakari batek pertsona bati sor diezaiokeen kaltea ordaintzeko. Gertakari kaltegarria jazotzea ez da izango inposiblea ez eta zihurra ere, gertatzea posible izango da eta horregatik egiten da kontratua. Ezin da jakin noiz izango den, ez eta gertatuko ote den ere. Bestela, kontratua egiterakoan arriskurik ez badago edota jadanik ezbeharra gertatu izan bada, kontratua deuseza izango da (LCS 4. Art.). Arriskurik gabe ez dago asegururik.

Aseguru bidez estali edo babestuko diren arriskuak ekonomikoki baloratu egiten dira eta polizan adierazten dira dagozkion inguruabarrak zehaztuaz (ad. aseguratu da autoaren lapurreta, urte betez, Espainiar estatuko lurraldean). Dena den badira arrisku batzuk aseguratu ezin direnak legea, morala edo ordena publikoaren kontrakoak direlako (ad. Legez kontrako jarduera baten inguruko arriskuak) edota teknikoki arriskuaren neurria kalkulatzeko zaila delako, katastrofe edo hondamendietan gertatzen den bezala (ad. guda, lurrikarak,

uholdeak, e.a.). Arrisku hauek estaltzeko sortu zen Aseguruaren Konpentsaziorako Konsortzioa.

2.3. Elementu errealak

Interesa aseguruaren objektua da, aseguruak arriskupean dagoen ondasunarekin duen harreman ekonomikoa. Harreman horri esker subjektuak ondasunari etekin ekonomiko bat ateratzen dio dirutan balora daitekena. Balio hori gutxitzea edo galtzea izango da aseguruaren indemnitzazioak konpentsatu beharko duena (LCS 25-33, 35 eta 36 art.). Aseguru batzuetan balio horren zenbatekoa ezbeharrak gertatu ondoren finkatzen da (ad. kalteen aurkako aseguruetan) eta bestetan, berriz, aurretiaz honenbestekoak zehaztuta egoten dira, taula batzuren arabera (ad. pertsonen asegurutan).

Ondasun baten gainean interes anitz ere egon daitezke eta interes bakoitzeko aseguru bat egin daiteke (ad. etxebizitza batengan interesa izan dezakete jabeak, alokairuan daukanak eta hartzekodun hipotekarioak, bakoitzak sutearen aurkako aseguruak kontratatu ahal izango du).

Ez dira nahastu behar interesa eta **aseguratutako kopurua**. Honek adierzten digu zenbateraino dagoen estalita interesa. Kopuru hau polizan ezartzen da eta horren arabera kalkulatzen dira prima (aseguratutako kopuru handiagoa, prima handiagoa) eta indemnitzazioa. Aseguratzaillearen gehienezko prestazioa adierazten du (LCS 27 art.). Aseguratutako kopuruaren arabera egoera desberdinak sor daitezke.

Osoko aseguruak (interesaren balioa = aseguratutako kopurua) izaten da honenbestekoak finkatuta daudenean, esate baterako, bizitzako aseguruaren kasuan (LCS 29 art.).

Sobreseguroa (interesaren balioa < aseguratutako kopurua) edo gehiegizko aseguruak egitea ez da komeni. Aseguruak beharrezkoa dena baino prima handiagoa ordaindu beharko du eta ezbeharrak sortarazteko pizgarria izan daiteke. Gainera aseguruak ez du lortuko ezbeharraren momentuan interesak duen balio errealak baino indemnitzazio handiagorik (LCS 26. Art.). Hau legearen printzipio orokor bat da. Horregatik, sobreseguro egoeran, legeak ahalbidetzen du edozein kontratukidek galdatzea aseguratutako kopurua murriztea eta, ondorioz, prima baita ere (primatan gehiegi ordaindutakoa itzuli egin beharko

litzateke). Sobreseguroa aseguruaren fede txarrez egin bada, kontratua deuseza izango da (LCS 31. Art.).

Infraseguroa (interesaren balioa > aseguraturako kopurua) edo aseguru partziala oso ohikoa da, aseguratuak beren primak murrizteko duten joeragatik. Kasu hauetan, ezbeharrak gertatuz gero, indemnizazioa izango da interesaren balioa eta aseguraturako kopuruaren arteko proportzioaren arabera. Dena den, posible da ere ituntzea proportziozko erregela hori aplikatu ordez, interesaren balio osoa ordainduko duela aseguratuak (ad. '*seguro valor a nuevo*', '*a primer seguro*') (LCS 30 art.).

Prima aseguruaren hartzaileak (edo aseguratuak) ordaintzen duen kopurua da, arriskua aseguratuarengana aldatzeagatik. Primarik gabe ez dago asegururik.

2.4. Formazko elementuak

Legeak aseguru-kontratua (eta aldaketak baita ere) idatziz egitea galdetzen du, baina ez du formazko beste ukanbeharririk eskatzen (LCS 5 art.). Hartzaileak onartzean perfektutzen da kontratua. Dena den, legez onartzen da alderdiek erabakitzea atzerantza kontratuaren efektuak sortuko direla: eskaria egiten denetik edota proposamena egiten denetik (LCS 6 art.).

Aseguru-kontratuaren inguruan zenbait dokumentu agertzen zaizkigu:

- Aseguru-eskaera, hartzaileak edo aseguratuak egiten du eta ez du eskatzailea lotzen.
- Aseguru-proposamena, aseguratuak egiten du eta proposamenari lotuta geratzen da 15 egunez.
- Arrisku-estalduraren behin behineko dokumentua (*documento de cobertura provisional*), aseguratuak entregatu behar izaten du legez poliza entregatzea nahitaezkoa ez denean (ad. erantzukizun zibileko aseguru obligatorioen kasuan).
- Poliza, aseguru-kontratua jasotzen duen dokumentua. Bere edukia legez ezarrita dago eta lekuko edozein hizkuntza ofizialetan egin daiteke (LCS 8 art.) Funtsezko aipamenak dira: subjektuak, estalitako arriskua, aseguraturako interesa, aseguraturako kopurua, primaren zenbateko, ordainketa-lekua, ordainketarako mugaeguna, kontratuaren iraupena. Baldintza orokorren bidez egiten denez, haien mugak ezartzen zaizkio

(LCS 3 art.). Poliza galdu ezkerok, Aseguratuak kopia edo bikoiztua emateko obligazioa du (*Reglamento de Ordenación del Seguro Privado*, 49.3 art.).

Asegurua kontratatze modu bereziagatik aipatzekoa da ere *Ley 22/2007, de 11 de julio, de comercialización a distancia de servicios financieros*. Lege honek zenbait obligazio ezartzen ditu aseguratuarentzat: eskaintza erregistratu behar du; aurretiaz aseguru-hartzaileari zenbait informazio eman behar dio (prezioa, arriskuak, zergak, baldintzak, iraupena ...); kontratua soporte iraunkor batetan gauzatu behar du, e.a.

2.5. Iraupena

Kontratuaren iraupena esatean aseguru harremanaren iraupenaz ari gara. Oro har, alderdiek erabakitzen dute eta polizan ezartzen da (LCS 22 art.), badaude salbuespenak (ad. autoaren aseguru). Legeak gehenez 10 urteko iraupen-muga ezartzen du. Luzapenaren aukera ere badago. Posible da behin edo gehiagotan luzatzea, beti ere gehenez urte baterako. Dena den, alderdi batek luzapenik egitea uka dezake. Horretarako bi hilabeteko aurreabisua egin behar dio beste kontratukideari. Dena den, arau hauek ez dira aplikagarri bizitza-aseguruetan, bere izaerarekin bat ez datozen aspektuetan.

Aseguru-kontratuaren iraupena agortzeaz gain, badira kontratuaren iraungipena ekartzen duten beste zenbait kausa: indemnitzatu beharreko ezbeharra gertatzea, arriskua desagertzea, arriskuaren inguruko baldintzak aldatzea, alderdien borondatea, beste alderdiaren inkunplimendua edota aseguratuaren konkurtsoa edo kitapena.

Aseguru-kontratutik eratorritako akzioen preskripzioa gertatzen da bi urteren buruan, kalteen aseguruetan, eta bost urteren buruan, pertsonen aseguruetan (LCS 23. Art.).

3. ASEGURU-KONTRATUAREN EDUKIA

3.1. Hartzailearen obligazioak

Arriskua deklaratu behar du baloratua izan dadin, ezagutzen duen informazio guztia emanez aseguratuari kontratua egin aurretik (LCS 10 art.). Ohikoa da

aseguratzailearen galdera-sorta bati erantzun behar izatea. Aldiz, ez bazaio galdera-sortarik aurkezten edota zerbaiten inguruan ez bazaio informaziorik eskatzen, informazioa emateko obligaziotik aske geratuko da. Baina informazioa ez emateak edota informazio zehatza ez emateak baditu bere ondorioak. Aseguratzaileak kontratua bertan behera utzi dezake, jasotako primak itzuli beharrik izan gabe. Aseguratzaileak kontratua amaitutzat eman aurretik ezbeharrak gertatuko balitz, ikusi behar da informazioaren ez ematean doloa edo erru astuna egon den. Hala izan bada, aseguratzaleak ez du indemnitazioa ordaindu beharrik. Bestela, indemnitazioa murriztu egingo da, benetazko arriskua zein zen ezagututa ordainduko zen indemnitazio eta primaren arteko proportzioaren arabera.

Prima ordaindu behar du, hau da hartzailearen obligazio nagusia aseguratzaleak hartzen duen arriskuaren truke (LCS 14 art.). Prima bakarria ordaintzen da aseguruaren epealdi bakoitzeko, nahiz eta ordaindu daitekeen aldi batetan edota epeka. Prima ez ordaintzeak zenbait ondorio ekartzen ditu, kasuz kasu ikusi beharrekoak (LCS 15 art.):

- Hartzailearen erruz prima bakarria edo lehenengoa ordainduko ez balitz, aseguratzaleak egin dezake: kontratua bertan behera utzi edota ordainketa galdatu bide exekutiboa erabiliaz.
- Ezbeharrak gertatu aurretik primarik ordaindu ez bada, aseguratzalea bere obligaziotik aske geratuko da, aurkako itunik ez.
- Epekako ordainketan, zati bat ordaindu ez bada, bere mugaegunetik hilabetea iragan ondoren aseguratzalearen estaldura etenda geratuko da. Gainera, aseguratzaleak ez badu ordainketarik galdatzen, mugaegunetik sei hilabete iragan ondoren kontratua iraungita geratuko da.
- Baina aurrean esandakoaren arabera, kontratua ez bada bertan behera utzi edo iraungi eta hartzaileak dagokion prima ordaintzen baldin badu, 24 orduren buruan kontratuko estaldurak efektu guztiak izango ditu.

Esandakoaz gain, badira **beste zenbait obligazio**. Informazio batzuk eman behar ditu, legez edo kontratuz ezarritakoak: interes berberaren gainean egon daitezkeen beste aseguruak, arriskua hareagotzen duten egoerak, ezbeharrak gertatutakoan berri eman behar da ahalik eta datu gehienak aipatuaz, e.a. Gainera, aseguratuak edo hartzaileak bere esku dituen baliabide guztiak erabili behar ditu ezbeharraren ondorioak gutxitzeko (LCS 17 art.).

3.2. Aseguratuaren obligazioak

Arriskua bermatzea da obligazio nagusia. Hauxe da aseguruaren funtsa, ezbeharrak gertatzen denean gauzatzen dena. Obligazio honi aurre egiteko aseguru-etxeei fondoak hornikuntza egitea galdatzen zaie, kaudimendunak eizan daitezkeen, eta berme-fondo bat ere eratu behar dute (Ik. *Ley 30/1995, de 8 de noviembre, de ordenación y supervisión de los seguros privados*).

Kaltea indemnitzatu behar du. Hau da hartzailearengandik jasotako primaren truke ematen den kontraprestazioa, alegia, ezbeharrak sortutako kaltea medeatzeko obligazioa hartzen du aseguratuak (LCS 18 art.). Hala egingo du kaltea ikertu eta adituek baloratu ondoren. Edozein kasutan, ezbeharrak deklaratu osteko 40 egunen buruan gutxienez berak ezagutzen duen kaltearen ordainketa egin behar du. Legeak nolabaiteko azkartasunez ordaintzea behartzen du aseguratuak, bestela berandutzean izango da eta kasu horretarako zenbait penalizazio arautzen ditu (LCS 20 art.). Hala ere, aseguruaren izaeraren arabera eta, beti ere aseguratuak hala onartzen bada, aseguratuak diruan ordaindu ordez, ezbeharrak izan duen gauza konpondu edota berria ipini ere egin dezake. Obligazioa desagertuko da ezbeharrak aseguratuaren fedetxarekin gertatu izan bada (LCS 19 art.).

Bestelako obligazioak ere baditu aseguratuak, batetik informazioa ematearen ingurukoak (kontratuko baldintzak, araudia, erreklamatzeko bideak, e.a.) eta, bestetik, hartzaileari dagokion dokumentuak entregatzeakoa.

4. KALTEEN AURKAKO ASEGURUA

Legeak, kalteen aurkako aseguruaren atalean, bederatzi aseguru-mota jasotzen ditu: sutea, lapurreta, lurreko-garraioa, lortu ez den irabazia, zuhurtasuna (kauzioa); erantzukizun zibila, defentsa juridikoa, birrasegurua (badira bestelakoak arau berezietan, ad: nekazaritzako aseguruak, auto-aseguruak). Legean aipatutako hauetan indemnitzazioa objektiboa da eta indemnitzatu beharreko kopurua ezbeharrak gertatu ondoren zehazten da, aseguratuak jasandako ondareko kaltearen arabera. Kasu batzuetan (sutea, lapurreta eta lurreko-garraioa) aseguratuak interesak gauza zehatzengan kokatzen da, aldiz beste kasuetan aseguratuaren odarearengan du eragina.

4.1. Aseguratutako interesa eta kaltearen medeapena

Aseguruaren objektua interes ekonomikoak jasaten duen arriskua estaltzea da. Kontratututako arriskua gauzatzen denean, ezbeharrak gertatutakoan, aseguruaren ondarean kaltea (kalte ekonomikoa) gertatzen da. Aseguru-kontratuaren helburua ondaretar kaltearen efektu ezezkorrak jasan beharrik ez izatea da eta, horretarako, kaltea medeatzeko bidea indemnitzazioa jasotzea da (LCS 25 art.). Indemnitzazioaren muga kaltearen balio erreala da. Aseguruak ezin dio aseguruari ezbidetzko aberasterik ekarri (LCS 26 art.). Indemnitzazio ideala litzateke, kaltea erabat medeatzen duena. Baina praktikan ez da egiten, aseguruak (edo onuradunak) berak ezbeharrak sor ez dezan.

Aseguratzen den interesak balio ekonomiko bat du (kontratuko bizitzan zehar alda daitekena). Alderdiek ezarriko dute interesaren balioa eta aseguratuko den zenbatekoa (aseguruak zein mailatan estaliko duen interesa). Aseguratutako zenbatekoaren arabera kalkulatuko dira aseguru-hartzaileak ordaindu beharreko prima eta aseguru-etxeak ordaindu beharreko indemnitzazioa (LCS 27 art.). Lehen esan bezala, interesaren balioa eta aseguratutako zenbatekoa konparatuaz, hiru egoera posible dira: aseguru osoa, sobreseguroa eta infraseguroa. Baina indemnitzazioa zehazteko, hiru elementu hartzen dira kontuan:

- Interesaren balioa ezbeharraren momentuan.
- Kaltearen zenbatekoa (aurrekotik erauzten dena)
- Aseguratutako kopurua. Hau da indemnitzazioaren muga. Kaltea indemnitzatuko da aseguratutako kopuruak interesaren balioa estaltzen duen proportzio berdinean. Adibidez,

		proportzioa			
interesaren balioa	200	1	kaltea	150	
aseguratutako kopurua	100	0,5	indemnicz.	75	

Dena den, erregela hau dispositiboa da, alderdiek bestelakorik ezar dezakete legeko mugen barruan eta hala gertatu ohi da, baina aseguru-etxeek ezartzen dituzten erregelak ez dituzte alderdiek usu ulertzen. Indemnitzatu beharreko kopurua zehazteko, legeak aurrikusten du kalteak baloratu eta kitatzeko prozedura (LCS 38 art.).

4.2. Aseguratzaille anitzeko kasuak

Posible da aseguru-hartzaile batek interes berberarentzako aseguru-kontratu anitz egitea, aseguru-etxe desberdinekin. Egoera hauetan, ekimena aseguru-hartzailearena izan denean eta ez denean aseguru-etxeen artean aurretiazko itunik egin, legeak zenbait obligazio ezartzen dizkio aseguru-hartzaileari sobreseguru kasurik gerta ez dadin (LCS 32 art.). Zenbait komunikazio egiteko obligazioa du aseguru-kontratua egiterakoan eta baita ere ezbeharrak gertatutakoan.

Desberdina da, ordea, koasegurua deituriko kasua (LCS 33 art.). Hemen aseguru-etxeek itundu egiten dute arriskua partekatzea eta euren artean erabakitzen dute bakoitzak indemnitzatu beharreko kuota.

4.3. Aseguratutako gauzaren transmisioa

Aseguru-kontratuaren egitura ikusita, bereziki aseguratutako interesa, badirudi bidezkoa izango litzatekela aseguratutako gauza besterentzeak kontratuaren iraungipena ekartzea (gauza besterentzen duenak interesa galtzen duelako). Baina ondorioa ez da hau. Legeak aseguru-kontratuaren transmisio automatikoa aurrikusten du. Titular berria aurrekoaren lekuan subrogatuko da eta biak izango dira ordaindugabeko primen erantzule solidario (LCS 34 art.).

Dena den, legeak kontratua hutsaltzeko (*rescindir*) aukera ematen dio aseguratzaileari (transmisio gertatu ondorengo 15 egunetan) eta gauzaren titular berriari (LCS 35 art.). Baina hutsalketa ez da posible *polizak 'agindura'* ('*a la orden*') edo '*eramaileari*' (*al portador*) direnean.

4.4. Hipoteka, bahitura eta pribilegiadun hartzekodunen egoera

Hipoteka, bahitura edota pribilegiadun hartzekodunentzako legeak babes berezia ezartzen du (LCS 40-42 art.). Hartzekodun hauen obligazioa bermatzen duen ondasunaren gainean aseguru-kontratua egin bada eta kaltea gertatu bada, kobratu beharreko indemnitzazioaren gainean eskubidea aitortzen die legeak. Aseguru-etxeak ezin izango du ordaindu hartzekodun hauen onespeneperesurik gabe. Horretarako aseguru-hartzaileak edo aseguratuak aseguru-etxeari hipoteka, bahitura edo pribilegioaren existentzia jakinarazi beharko diote.

Bestalde, ordaindu gabeko primak baldin badaude, aseguru-etxeak hartzekodun horiei jakinarazi behar die, nahi badute, beraiek ordaindu ditzaten aseguru mantentzeko, baita kontratu-hartzailearen edo aseguratzaitaiearen borondatearen aurka. Gainera, primak ordaintzen ez direnean, aseguru-kontratuaren iraungipena ezin izango zaie aurka jarri gertakaria jakinarazi zitzaientetik hilabete iragan bitartean.

4.5. Aseguratzaitaiearen subrogazioa

Indemnitazioa ordaindu ondoren, aseguru-etxea aseguratuari dagokion lekuan subroga daiteke, hari dagozkion eskubide eta akziotaz baliatzeko, kaltea sortu duten pertsonen aurka (LCS 43 art.). Subrogazioa tipikoa da kalteen asegurutan, ez da posible ordea pertsonen gaineko aseguruetan (LCS 82 art.). Arau honekin galerazi nahi da kaltea sortu duena erantzukizunik gabe geratzea eta, nolabait, arriskuaren aurrean arreta hartzea.

Aseguratzaitailea ezin daiteke subrogatu aseguratuaren aurka, bere senideen aurka edo berarekin bizi direnen aurka. Baina debeku honek ez dauka efekturik pertsona hauen erantzukizuna dolozko jokabide baten ondorioz izan bada edota erantzukizuna aseguru-kontratu baten bitartez estalita badago.

4.6. Berrasegurua

Aseguratzaitaileen aseguru da. Kontratu honen bitartez, aseguratzaitaile izanagatik eta indemnitatzeagatik berraseguratuaren jabetza sortutako kaltea medetzentzeko obligazioa hartzen du berraseguratzaitaileak (LCS 77 art.). Kontratu honek aseguru-sistemarentzat berebiziko garrantzi ekonomikoa dauka. Kontratu honekin aseguru-etxeek hartzen dituzten arriskuak beste batekin partekatzen modua daukate eta horri esker ahalbidetzen da hartutako arriskuei aurre egitea.

5. PERTSONEN GAINEKO ASEGURUA

5.1. Ezaugarri orokorrak

Kontratu hauetan aseguratuaren objektua pertsona da. Pertsonaren existentzia, gorputzaren osotasuna eta osasunaren gaineko arriskuak estaltzen dira (LCS

80 art.). Hiru mota bereizten ditu legeak: bizitza-asegurua, istripu-asegurua eta gaisotasun-asegurua edo osasun-asegurua. Hemen ere elementu kausala arriskua da eta, kontratuaren egitura berdina izan arren, desberdintasunak ditu kalteen aurkako aseguruarekin.

Aseguru-kontratua egin daiteke pertsona bakar batentzat edo talde batentzat eta, kasu horretan, taldea biltzen duen ezaugarria, aseguratzeko helburua ez dena, adierazi behar da (LCS 81 art.).

Pertsonen gaineko aseguruan, aseguratzailerak ordaindu beharreko kopurua aurretiaz ezartzen da (*seguro de suma*). Ondorioz kitapena oso erraza da: ezbeharrak gertatuz gero, onuradunak aseguru-etxearengandik indemnizazioa jasotzeko eskubidea du automatikoki, ez du kalte ekonomikoa jasan duela frogatu behar. Nola kalkulatu bizitzaren, gorputzaren edota osasunaren balio ekonomikoa? Ez da posible. Kasu hauetan ezbeharrak kaltea ekartzen duela suposatzen da eta kalte hori modu abstraktuan baloratzen da. Horregatik esaten da dela *kopuruzko asegurua* (*'seguro de suma'*, *'seguro de cobertura abstracta'*) eta ez *'indemnizazioko asegurua'* (*'seguro de indemnización'*). Dena den, bada salbuespenen bat. Osasun-asegurutan, aseguru-etxearen prestazioa (indemnizazioa) ez da aurretiaz ezartzen, ezbeharrak sortu izan dituen kalteen balioaren arabera izango da.

Kontratu hauetan ez dago aseguru-etxearen subrogaziorik (LCS 82 art.). Salbuespena osasun-asistentziako gastuak dira. Aseguratzailerak istripuaren erantzule izan denari erreklamatu ahal izango dizkio aseguratuaren lekuan subrogatuaz.

5.2. Bizitza-asegurua

Bizitza-asegurua egiten duenaren helburua izaten da aseguru-etxearengandik kapital bat edo errenta bat eskuratzea (berak, senitartekoen edo gertukoek) bizitzaren inguruko gertakarien bat jazo ezker. Gertakaria izan daiteke heriotza, adin bat baino gehiago bizi izatea edota gauza biak (LCS 83 art.). Hauek dira kontratuak estaltzen dituen **arriskuak**.

Ohikoena heriotze kasurako bizitza-asegurua izaten da. Aseguru-etxeak prima bat kobratzearen truke aseguratuaren heriotza gertatutakoan kapital bat edo errenta bat ordaintzeko obligazioa hartzen du (bizitza-aseguru osoa). Batzutan

heriotzaren gertakaria epe batetara mugatzea (denbora zehatzeko bizitza-asegurua) (ad. hipoteka amortizatzeko aseguru). Aseguru-kontratuek ez dute oro har, edozein kausagatik gertatutako heriotzaren arriskua estaltzen. Polizan adierzten dira kausa hauek, bereziki zein kausak salbuetsiko duten aseguru-etxearen obligazioa (LCS 91-93 art.).

Kontratu honetan, **elementu pertsonalei** dagokienez, zehaztapen batzuk egitea komeni da. Aseguru-hartzailea da kontratua egiten duena eta prima ordaintzeko obligazioa hartzen duena. Bera izan daiteke aseguraturua eta onuraduna edo ez.

Aseguraturua da arriskua jasaten duen pertsona, bere bizitza edo adina gainditzea asegurutzen da. Izan daiteke pertsona bakar bat edo gehiago. Norberaren burua edo senitartekoena asegurutzen denean interesa presumitu egiten da. Baina hirugarren pertsona bat aseguratzeko honen onespena behar da (LCS 83.IV art.) eta pertsona hori adin txikikoa bada, bere legezko ordezkarien onespena (LCS 83.VI art.).

Onuraduna ezartzea ezinbestekoa da heriotze kasuko aseguruetan. Berak jasoko du kapitala edo errenta heriotza gertatutakoan. Izan daiteke aseguru-hartzailea eta orduan aseguru-etxearen prestazioa bere jabegoan sartuko da, baina posible da ere beste pertsona bat izatea. Aseguru-hartzaileak adieraziko du nor den onuraduna (polizan bertan, idatziz, testamentuan) eta heriotza gertatutakoan berak jasoko du aseguru-etxearen prestazioa (LCS 86-87 art.). Onuradunak duen eskubide hau autonomia da eta hildakoaren jausle direnek ezin diote hortik ezer erreklamatu, ez bada beren eskubideen kaltetan aseguru-hartzaileak ordaindutako primarik (LCS 88 art.).

Onuradunen eskubideak babesteko bada erregistro berezi bat: *Registro de Contratos de Seguro de Cobertura de Fallecimiento (Registro General de Actos de Última Voluntad* delakoak kudeatua). Aseguru-etxeek bertan inskribatu behar dituzte heriotze kasuko aseguruak (bizitza-aseguruak eta istripu-aseguruak). Horrela edozein interesatuk ikus dezake hildako pertsona batek asegururik ote zuen.

Edozein asegurutan bezala, aseguru-hartzaileak **prima** ordaindu behar du eta normalean aldiro egiten du (prima bakarra ere posible da). Printzipioz primaren kopurua kalkulatu beharko litzateke ezbeharrak gertatzeko probabilitatearen

arabera, baina horrek primak etengabe garestitzea ekarriko luke, heriotzaren probabilitatea geroz eta handiagoa bait da. Hori saihesteko, hasieran prima handiagoa ordaintzen da eta horren soberakinekin erreserba matematiko bat eratzen da, urteen proderioz primak ez igotzearen ondorioak konpentsatzen dituen.

Gainera, primaren ordainketak, hobe esanda ez ordaintzeak, badu beste berezitasun batzuk. Ez da aseguru-erreserba arau orokorra aplikatzen erabat (LCS 15 art.).

- Ez ordaintzea polizan adierazitako epe barruan gertatzen bada (gehenez bi urteko epean), aseguru-etxeak erabaki dezake: kontratua suntsitzea (*resolver*) ala primak ordaintzeko eskatzea bide exekutiboa erabiliaz (LCS 15.1 art.).
- Ez ordaintzea polizan adierazitako epe kanpo gertatzen bada, asegurua murriztu egiten da, taula batzuren arabera, baina aseguru-etxeak ez du ordaindugabeko primak eskatzeko eskubiderik (LCS 95 art.). Murrizketa kalkulatzeko erreserba matematikoa eta ordaindugabeko kopurua hartzen dira kontuan.

Poliza, kontratua jasotzen duen dokumentua, igorri daiteke '*agindura*' ('*a la orden*') eta kasu horretan endosu bidez transmititu ahal izango da (LCS 99 art.). Gainera, posible da poliza murriztea eta erreskatatzea (heriotze kasuko asegurutan, denbora baterako ez badira) eta baita ere bahitzea (pignoratzea).

Poliza murriztea gerta daiteke epe bat iragan ondoren aseguru-hartzaileak primak ez ordaintzeagatik edo bere eskariz. Gero aukera du, nahi badu, poliza birrosatzeko (*rehabilitar*) itundutako baldintzak beteaz (LCS 95 art.).

Poliza erreskatatzea aseguru-hartzailearen edo aseguratuaren eskubidea da. Honek kontratua salatu dezake edo aldez aurretik indargabetu (*resolver*) aseguru-hartzaileak momentu horretako erreserba matematikoaren balioa eskuratu dezan (erreskatezko balioa) (LCS 96 art.). Horretarako gutxienez bi urtez primak ordaindu behar izatea ezar dezake polizak.

Poliza bahitzea (pignoratzea) ere posible da (LCS 99 art.). Aseguru-hartzaileak poliza entregatuko dio bere hartzekodunari (normalean bermezko endosu bidez eta aseguru-etxeari jakinaraziaz) kopuru horrekin zorra bermatzeko. Zorra ez badu ordaintzen eta ezbeharra gertatzen bada, hirugarrenak (bahituradun

hartzekodunak) aseguru-etxeari prestazioa eskatu ahal izango dio. Horregatik, bahitura egiteko onuraduna errebokatu behar da. Bestela ez da posible.

5.3. Istripu-asegurua

Kontratu honen helburua da polizan zehaztutako zainketak, kapitalak edo errentak jasotzea istripu baten ondorioz aseguratuaren baliaezintasuna, denbora baterako edo betirako, edo bere heriotza gertatzen bada (LCS 100-104 art.). Aseguru-etxeak emango duen prestazioaren zenbatekoa ez da izango sortutako kaltearen araberakoa, polizan adierazitakoa baizik.

Hemen ere aseguru-hartzailea, aseguraturua eta onuradura pertsona diferenteak izan daitezke. Aseguru-hartzaileari ezartzen dio pertsona berberarentzako beste edozein istripu-aseguru existitzen bada, esateko obligazioa (LCS 101 art.). Obligazio hau ez betetzeak aseguru-etxeak kalteordaina erreklamatzeko ekar dezake baina inoiz ez aseguraturutako kopuruaren murrizketarik.

Aseguratuak intentziorik istripua eragiten badu, aseguru-etxea bere obligaziotik aske geratuko da. Baina onuradunak doloz istripua eragiten badu, bere izendapena deuseza izango da eta prestazioa aseguru-hartzailearentzako edo bere jarausleentzako izango da (LCS 102 art.)

5.4. Gaixotasun-asegurua eta osasun-asegurua

Kontratu honen helburua da zenbait zainketa mediko, farmazeutiko eta hospitalario jasotzea aseguratuak kontratuan zehaztutako gaisotasunak dituenetan. Kontratuak estalitako arriskua gaisotasuna da (LCS 105 art.). Kasu honetan, aseguru-etxearen prestazioa izan daiteke: diru-kopuru bat ordaintzea, mediku eta hospitaleko zainketen gastuak ordaintzea, edo zerbitzu-ematea, osasun-zaintzak berak ematea.

Osasun-aseguruei, bateragarri diren heinean, istripu-aseguruaren arauak aplikatuko zaizkio (LCS 106 art.).